

***2001 – Рік
Митрополита
Андрея
Шептицького***

Наукова Конференція у Ліоні

о. д-р. Михайло Димид

У Ліоні, місті св. Іринея, слідами Київського Митрополита Петра Анеровича, а також і Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, у стінах престижного Ліонського Католицького Університету відбулися наукові збори на тему "Релігійна ситуація в посткомуністичному українському суспільстві і спадок Митрополита Андрея Шептицького".

27 березня 2001 року під патронатом Кардинала Луї-Марі Білле і керівництвом декана богословського факультету проф. д-ра Ґзавіє Лакруа та синкела Ліонської римської єпархії у справах єкуменізму о. ієромонаха П'єра Латуїлієра, за ініціативою о. д-ра Августина Баб'яка, відкрилися збори в Аудиторії Папи Івана Павла II за участю численної публіки.

Отець д-р Рене Бопер, домініканець, засновник і директор Єкуменічного центру св. Іринея, виголосив доповідь на тему "Чи думка і діло Митрополита Андрея в церковному контексті третього тисячоліття належать тільки до минулого?". Оратор пригадав кілька аспектів думки і діяльності Митрополита в перспективі його унійної праці. Це було пізнання і знання православних, не старання про включення православних, а про об'єднання; участь у богословських пошуках і очищення Літургії та чернецтва від невластивих впливів; організація Велеградських з'їздів; підтримка православних Холмщини.

Далі о. Бонер поставив риторичне запитання: чи любов, доктрина і політика, за Митрополитом Шептицьким, ще нині є актуальними? Жоден християнин не може не ставити поняття любові до ближнього на перше місце, але й тут є різні підходи: а) чинити милосердя – це

з висоти кинути монету чи таким же чином прийняти біженця; б) що важливо, це “якість погляду” – вираз і спосіб поводження це не тільки індивідуальна справа, але й церковна делікатна дія. Отець Кутуріє говорив, що “смиренність відчиняє зачинені двері”. Помимо високої особистої якості по-одиноким членів Церкви, то, на жаль, нині Римо-Католицька Церква виглядає як “велика потуга”. Допомога іншому в тім, щоби він сам собі допоміг, є кращою, ніж зверхнє надання допомоги. Нині для України був би корисним діалог любові, що відбувся на пропозицію Патріярха Атенагора у 1965-1980 рр. Нині треба подумати, чи любов Папи Івана Павла II і Вартоломея до Українських Церков є сповнена скромністю – не ставиться питання про їх особисту шляхетність, а у зв'язку з тим, що вони є головами сильних структур в порівнянні зі слабкими роз'єднаними Церквами в Україні.

Щодо богослов'я, то Митрополит Андрей не мав сумніву, що невідповідне “виконання першенства” Римського Архиєрея, яке часто проявляється через силу, є перешкодою до єдності. Це проста заява, але і складно шукати та знайти позитивні зрушення. Шкода, що офіційний документ “Щоб всі були одно”, коли Папа Іван Павло II готувався піддати сумніву спосіб управління першенства, не мав розголосу в міжконфесійних екуменічних розмовах і у зв'язках між Східними Католицькими Церквами. У 1993 р. з'явився т. зв. Баламандський документ, який твердив про “унію” як про метод минулого. І це нині є “пропащою справою”. Переорієнтація Укра-

їнської Греко-Католицької Церкви має, напевно, мету вже не бути "гібридом", а перейти з унії до екуменізму.

Щодо політики, національного питання, то Митрополит А. Шептицький відіграє неабияку роль в Україні. Напевно, в історії народів деякий "філетизм" може проіснувати, однак маючи завжди на примірі вселенськість Церкви. У 1848 р. у Сардинії король Карло Альберт Савоя сказав: "L'Italia si fara da se" ("Італія сама себе збудує"). Так, може, Україна сама себе теж збудує – з любов'ю, бо думаю, що національне і релігійне зв'язане. Всі компоненти (конфесії) Української Церкви чуються слабими, бо, крім розколів, ще на них тяжить тінь Риму і Москви, а може, ще й Константинополя. Чи, можливо, в такій ситуації Київський Патріархат не був би найкращою розв'язкою? Чи може він постати? Така перспектива не очевидна. Не "західняк" чи француз може на це відповісти. "Второпність і розум мені радять мовчати", – такими словами закінчив глибоко обдуману доповідь о. Рене Бопер.

Другим промовцем був професор Вищої Школи Суспільних та Економічних Наук у Ряшеві-Тичині (Польща) Вальтер Желізний, доктор соціології, відомий із часів руху "Солідарність". Він теж співробітник Польсько-Українського наукового інституту (Південно-Східної Європи) в Перемишлі. Його доповідь мала заголовок: "Українськість Митрополита Шептицького як польська проблема". Спочатку він нагадав твердження одного з польських письменників Ярослава (...і на 3-ій сторінці)

Наукова конференція в Ліоні

(... з 2-ої сторінки)

Івашкевича (1894-1980), що національне і релігійне “навернення” А. Шептицького є однією із найбільших польських еніґм ХХ століття.

А далі ще поставив такі запитання: Чому він, який спасав євреїв під час війни, не має “дерева праведника”? Чому за ціле життя ніколи не отримав титулу кардинала, Хоч був більший від усіх них? Чому Митрополит є польською проблемою, як був українцем? Чому кажуть, що не розумів Польщі, Росії і т. д.?

У своїй доповіді я говорив про конфесійну ситуацію в Україні напередодні візиту Римського Архієрея Івана Павла II. В Україні живуть приблизно шість мільйонів католиків, поділених поміж двома Церквами – Грецькою та Римською. Дві Католицькі Українські Церкви є відкритими до трьох православних юрисдикцій; і вони визнаються “сестрами” лише Автокефальним і Київським патріархатами, а Москвою та своєю Церквою в Україні – “схизматиками” “еретиками”. УПЦМП стала на позиції сотеріологічного ексклюзивізму (власної винятковості задля спасіння).

Між католиками ситуація теж не є дуже братерською. Багато греко-католиків вважають нелегітимною діяльність Римської Церкви в Україні, мотивуючи таке ставлення документами II Ватиканського Собору про Східну традицію та обов'язок місіонерів практикувати обряд і мову країни. Треба знати, що ця Цер-

ква є колишньою Церквою польської влади в Україні, яка етнічно здебільшого залишається такою, що також непокоїть старші генерації українців.

Греко-католики, яким, супроти всяких прав людини, Московський Патріархат не визнає права на існування, не чуються зовсім спокійно в сопричасті з Римською Церквою, бо на практиці ця остання не шанує її як помісну своєправну Церкву і не дозволяє їм наслідувати дороговказ Митрополита Андрея – шукати і реалізувати подвійне церковне сопричастя: православне і католицьке.

Отаким чином, питання церкви – однієї Христової спільноти – є всюди актуальними. Вони обговорюються не тільки в українському, але й у французькому місті Лева, шукаючи доріг смиренності й любові.

(Скорочено)